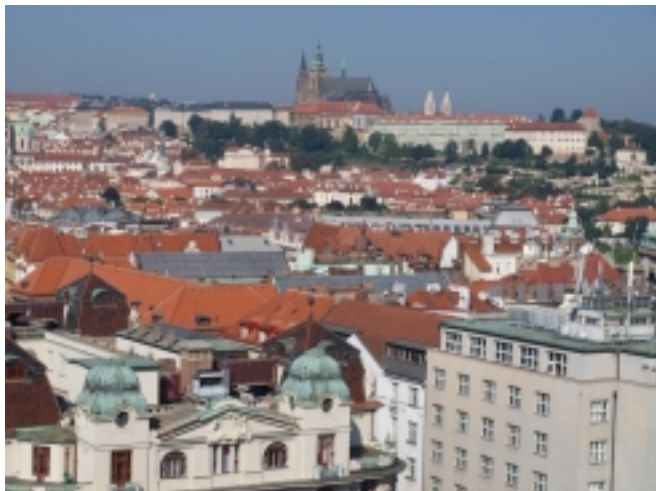

Za novou Prahu je třeba bojovat, ale...

Author: Radomíra Sedláková | Published: 20.01.2011

[Pětibodový text iniciativy](#) je docela autoritativní a dost upovídaný. Signatáři iniciativy v něm tvrdí, že je potřeba zhodnotit dosavadní rozvoj Prahy a identifikovat nejvíce problematická rozhodnutí; že se mají uspořádat mezinárodní workshopy a diskuse o strategii rozvoje města; že se má ustanovit nezávislý poradní sbor ze zástupců odborné veřejnosti a že mají být připraveny systémové změny, které povedou k tomu, aby v čele odpovídajících institucí stáli odborníci a ne politicky prověřeni manažeři. Poslední část výzvy se dělí do několika podbodů o tom, co je třeba udělat k dosažení vytčeného cíle (viz úvod) a trochu se v něm míchají různé věci v rozdílných úrovních. Počínaje tím, že je nutno nadefinovat roli a úlohu Prahy v evropském kontextu, přes požadavek stanovit závazné postupy výstavby (tedy především vypisovat architektonické soutěže) až k tomu, že by bylo žádoucí podporovat rozvoj kvalitních městských prostranství a napomáhat vzniku kvalitní soudobé architektury.

Drobné historické ohlédnutí

Dne 10. června 1924 byl v Praze ustaven Klub za novou Prahu, především jako reakce na sílící aktivity Klubu za starou Prahu. Nový klub konstatoval, že „přebudování Prahy je podmínkou její prosperity“ a lapidárně určil smysl své existence. Podle zakladatelů klub vznikl pro:

- intenzivnější využití pomocných věd pro účely stavby měst;
- organizaci a ekonomii bydlení;
- účelné budování, zmnožení, zrychlení, zlevnění a prodloužení dopravních prostředků;
- organizaci a ekonomii provozu;
- radikální asanaci;
- maximální využití nejmodernějších konstruktivních vymožeností technických;
- nový stavební řád.

Naopak bylo úkolem klubu bojovat či stavět se proti:

- pověře genia loci;
- dochovanému rázu města;
- desorganizaci města;
- diletantismu stavebních a regulačních úřadů.

Program jasný a progresivní, nicméně Klub za novou Prahu za sebou nezanechal příliš mnoho stop své činnosti. Zřejmě poměrně brzy zanikl, neboť jeho program byl de facto programem Klubu architektů. Ovšem - jakkoli bychom dnes s řadou bodů programu klubu nesouhlasili, zase některé bychom klidně mohli převzít... Možná i proto se na klub tak úplně nezapomnělo - v roce 1993 se opět sešla skupina pražských architektů a pokusila se činnost Klubu za novou Prahu obnovit. Nepovedlo se. Mimo jiné proto, že jeho členové dali přednost projektování konkrétních staveb pro novou tvář Prahy.

Adresát neznámý

Je zřejmé, že mezi architekty se o problematice rozvoje Prahy, jeho aktuálním stavu a budoucích potřebách diskutuje neustále a čas od času její účastníci tím či oním způsobem takovou diskusi publikují - s čímž nelze nijak polemizovat, naopak medializace problému, který nepochybně existuje, může věci jenom prospět. Poslední pokus na tomto poli, tedy iniciativa Za novou Prahu, je ovšem podle mého názoru poněkud nešťastně formulován a ne zcela vhodně adresován. I když - iniciativa konkrétního adresáta vlastně nemá, jde o text spíše proklamační. Nicméně z jeho dikce se dá vyvodit, že se obrací především k pražským politikům, tedy k zastupitelům, radě města a primátorovi. Nevím, proč se autoři báli tyto osoby či instituce oslovit přímo, proč namísto toho svolávali tiskovou konferenci, na níž výzvu přečetli - a oznámili, že text byl toho dne ráno dopraven na pražský magistrát.

Celý text navíc nejspíš vznikl poměrně rychle, zjevně nebyl čas nejen na jeho logické provázání a uspořádání, ale hlavně na promyšlení toho, co vlastně jednotlivé body výzvy znamenají. A zase - komu jsou určeny, koho mají oslovit. Požaduje-li se „pěstovat a rozvíjet dialog s širokou veřejností“ o Praze, pak přece nic nebrání tomu, aby iniciativa sama tento dialog začala. A pokud organizátorům záleží na tom, aby taková diskuse proběhla za účasti politiků, pak je na místě odpovídajícím způsobem je pozvat. Požadavek na pořádání mezinárodních workshopů a spolupráci s jinými městy má podobný ráz, nehledě na to, že např. Vídeňané své projekty a přístupy k rozvoji města české metropoli představují pravidelně (např. na akcích pražského magistrátu, NPÚ, ČKAIT, Stavebního fóra), ovšem výsledek se zatím nějak nedostavuje. Co se dá udělat proto, aby taková spolupráce či inspirace měly i nějaké praktické dopady, však výzva neuvádí.

Volání po nezávislém poradním orgánu - zjevně významný bod či část iniciativy - považuji za scestné. Taková instituce nemá žádnou pravomoc, tedy také ani žádnou odpovědnost; iniciativa ostatně ani nemluví o tom, čím poradní orgán by to měl být. Na tom ale nakonec nesejde. Až dosud každý primátor svůj poradní „urbanisticko-architektonický“ orgán měl, většinou složený z odborníků, a výsledek nějak nebyl znát. Právě proto, že šlo o nezávislý a „jen“ poradní orgán. Považovala bych za rozumnější volat po obnově institutu hlavního architekta, kterého Praha do roku 1989 měla. Přes mnohé problémy s jeho fungováním tato funkce svůj význam měla a dnes zoufale chybí. O něčem takovém, jako byla prvorepubliková Státní regulační komise, si můžeme nechat jen zdát. Už jen slovo „regulace“ dnes vyvolává u většiny architektů emoce a samozřejmě dnes už jen málokdo ví, co komise dělala a kolik dávala prostoru pro skutečně svobodnou tvorbu. Jiná otázka je, kdo má takovou autoritou, aby se mohl stát hlavním pražským architektem, nebo kde by se vzalo sedm neovlivnitelných členů pro nějakou novou regulační komisi.

Chyby jsou na obou stranách

Nechci ale text iniciativy Za novou Prahu rozebírat slovo od slova. Jen si ještě dovoluji podotknout, že architektonickou soutěž nepovažuji za cestu k nejlepšímu výsledku. Ostatně ze soutěží, a to poměrně hojně obsazených, vzešly i dva velké pražské architektonické maléry - jak budova původně Hypobanky na náměstí Republiky, tak Charles Square Centrum na Karlově náměstí. Někdy je důvěra ve schopnosti konkrétního architekta a tedy zadání z volné ruky, mnohem lepší cestou. (Dokonce si myslím, že kdyby Jan Kaplický o knihovnu nesoutěžil, ale dostal zakázku na ni přímo, tak by výsledek byl mnohem lepší.)

Problém současné architektury Prahy leží podle mne někde úplně jinde. Především ve vztahu současné pražské, potažmo celé české společnosti k architektuře. Ten úplně nejlepší není - a není to jen vina lidí „mimo“ architekturu. Architekti se rádi, a text výzvy Za novou Prahu to opět dává najevo, staví do role

unikátní profese, výjimečné komunity, která nepotřebuje s nikým diskutovat, které má společnost prostě věřit, že to, co dělá a prosazuje, je to nejlepší. Obzvláště neradi architekti diskutují s politiky, mnohem raději je poučují. Ne, že by toho nebylo zapotřebí, ale v diskusi to jde lépe, než skrze autoritativní soudy, poučky a postoje.

Architektura je navíc ve skutečnosti věcí navýsost politickou, reprezentativní, proto bez souhlasu či spíše bez konsensu s politiky jen těžko funguje. To platilo vždy, byť můžeme dodat: bohužel. Podíváme-li se však pořádně do dějin architektury, zjistíme, že byla vždy uměním služebným, sloužícím, a jako taková vždy musela společnosti naslouchat. Nikoli naopak. Společnost ale na druhou stranu věděla, co od architektury může očekávat a co pro ni může udělat. Ostatně - spolupracovat s někým neznamená se mu podřizovat, jde právě o to „spolu“. U nás si to zatím zřejmě odmítají přiznat nebo uvědomit obě strany. Asi i proto je veřejný sektor tak mizerným zadavatelem výstavby, bez ohledu na pár čestných výjimek. (Stranou ponechávám otázku rovněž nikoli ideálních vztahů vztah mezi architekty a developery.)

Vlastně je ale iniciativa Za novou Prahu přes všechny své slabiny poměrně inspirativní. Třeba si mezi mnohými písemnostmi, které na pražský magistrát přicházejí, zastupitelé i primátor jejího textu povšimnou, třeba najdou chvíli k jejímu přečtení a třeba se i dovtípí, že je adresován právě jim. Nejsem si ovšem jista, že ji pochopí jako výzvu k dialogu. Bez ohledu na to bych si hodně přála, aby ten dialog už konečně začal. Dialog dvou rovnoprávných partnerů, kteří se jeden bez druhého jen těžko obejdou.

Foto: Tomáš Sklenář

20.01.2011 09:14, Radomíra Sedláková